

Jan Keller bez cenzury: Nová Evropa?

- CZ24 News | 29. srpna 2023

EU: Keller bez cenzury: Jan Keller dnes reflektuje krizi reprezentativní demokracie, která mimo jiné znamená, že z individualizované politiky zmizela otázka změny společnosti.

Smysl existence reprezentativní demokracie původně spočíval v tom, že ve volbách spolu soupeřily strany, které usilovaly o zachování existujícího řádu, a strany, které měly vůči tomuto řádu výhrady a snažily se do něj vnést něco nového a pokročilejšího.

Dnes už takové soupeření neprobíhá. Tam, kde s konzervativně založenými politiky demokraticky soupeřili nejprve liberálové a později socialisté, zeje dnes velká prázdnota. Pokud reprezentativní vládnutí spočívá v soupeření mezi nehybností a změnou, pak je dnes demokracie v nebezpečí a jsou ohroženy její samotné základy.

Ve všech evropských zemích zajisté působí socialistické strany. V některých z nich byly, či dokonce stále ještě jsou stranami vládnoucími. Je však férové říci, že většina z těchto stran je socialistická jen podle jména. V zemích, jako je Německo, Skandinávie, Nizozemí či Belgie už není možno pravici a levici od sebe odlišit. V dalších evropských zemích byl tento trend nastoupen. Ve volbách se každá politická strana prezentuje jako šance pro všechny. Pro většinu voličů už nejsou důležité programy stran, spory probíhají jen o osoby politiků, které jednotlivé strany nabízejí do vlády a do parlamentu. Studie volebního chování prováděné v evropských zemích hovoří o vzestupu počtu nestálých voličů, kteří své oblíbené strany ustavičně střídají.

V této situaci roste vliv těch, kdo lobují za zájmy nejružnějších menšin. Většina voličů totiž už nemá žádnou představu o svých ekonomických a politických zájmech, která by se dala nějak zohlednit v politickém rozhodování. Všichni mají společný jen odpor k autoritám a volání po co největším prostoru pro rozvoj svých individuálních tužeb, ať již jsou jakékoliv. To je patrně také důvod znovuožívání klasického liberalismu ve smyslu boje všech proti státu. Vlastní touha znamená pro lidi víc než vlastní zájem, vlastní osoba pro ně znamená víc než jakýkoliv program.

Když smysl pro vzájemnou solidaritu ustupuje individuálnímu soupeření, má to řadu výhod jak pro jednotlivce, tak pro politický systém. Každý může jednotlivě usilovat o štěstí a politický systém už není ohrožován skupinami, které by chtěly společnost nějak změnit. Vláda je v takovém světě v podstatě zbytečná. Při absenci sil, které by přinášely něco nového, je vše v rukou byrokracie, která věci řídí, aniž by je hodlala jakkoliv měnit. V takovém světě se Parkinsonovy zákony stávají zákony takřka přírodními, zcela imunními vůči lidským zásahům. V takové reprezentativní demokracii vlády pospávají a scénu ovládají úředníci. Cokoliv hloupého vymyslí, opakuje se pořád dokola a dokola. Stále větší počet lidí ztrácí o politiku zájem. Pokles zájmu o politiku býval v historii doprovázen nástupem autoritářství. Je zde jen jedna změna. V minulosti autoritářští vládci lidi od politiky odrazovali. Dnes naopak nezájem o politiku vytváří předpoklady pro nástup autoritářské vlády. Tento rozdíl však není tak velký, jak by se mohlo zdát.

Právě jste dočetli volný překlad textu, který byl napsán před šedesáti lety. Pochází z eseje [Ralfa Dahrendorfa](#), německého sociologa působícího v Británii. Článek byl publikován v roce 1964 v revue *Daedalus*, časopisu Americké akademie věd a umění. Jednalo se o monotematické číslo s názvem [Nová Evropa?](#) Pokrok vědění nelze zastavit, proto se dnes pomaličku propracováváme k podobným zjištěním.

AUTOR: Jan Keller

[ZDROJ](#)